

Dünyanın dini liderləri də planetin "yaşıllaşma" sını istəyirlər

Bu gün planetdə baş verən ekoloji problemlər tək-cə dövlət və hökumət başçıları deyil, alimlərdən tutmuş sıradan insanlara kimi hər kəsi rahatsız edir. Həm də tək-cə rahatsız etmir, onların aradan qaldırmağın yollarını aramağa məcbur edir. Çünki bilirlər ki, iqlim dəyişmələrinin fəsadları bu gün aradan qaldırılmasa, planet sabah qarşısızalmaz fəlakətlərin qurbanı ola bilər.

Günbəgün artan fəlakətlər - nüvə sınaqları, yer kürəsinin kosmik bəlası adlanan kometalar, meteoritlərlə toqquşması, Ozon qatının dəşilməsi, havada karbon qazının çoxalması hesabına planetin temperaturunun artması, su qıtlığı, ərzaq çatışmazlığı və s. heç kimə sıradan təbiət hadisələri kimi görünməsin. Tək-cə bunları? Yox, əlbəttə. Bir siqaret kötüyü 500 kubmetr suyu, bir kiçik batareyə 20 kvadratmetr torpağı zəhərləyir. Əgər polietilen torbalardan istifadənin qarşısı tamamilə alınmazsa, torpağı öz əlimizlə ona qurban vermiş olacağıq.

Hələ uzaq keçmişdə ekologiya ilə bağlı problemlərin aradan qaldırılması ilə tək-cə elm yox, dinlər də məşğul olublar. Dünyanın ən nüfuzlu təbiəti mühafizə təşkilatlarından olan World Wide Fund for Nature (Beynəlxalq Təbiəti Mühafizə Fondu) 1986-cı ildə keçirdiyi konfransda ən böyük dinlərin (islam, xristianlıq, buddizm və hinduizm) liderlərini bir masa ətrafına toplayaraq ekoloji problemlərin həllində onların üzərinə düşən vəzifələrin vacibliyini qeyd etmişdir. "Dərin ekologiya" hərəkatının qurucularından olan norveçli professor Arne Naes də xristian və müsəlmanların müqəddəs kitabları olan İncil və Quranın insanın qarşısına qoyduğu vəzifələri ekoloji aspektdən dəyərləndirərək dinin mövqeyini xüsusi vurğulamışdır.

Bəli, bu gün bəşəriyyət yaxın keçmişdəki kor-koranə fəaliyyətlərin fəsadları ilə üz-üzə, iç-içədir, səbəbkər da insan özüdür. İslam anlayışına görə, insan ona xidmət edən ətraf mühitin təmizliyi və qorunması ilə maraqlanmalıdır. Əks halda bugünkü iqlim dəyişmələrinin fəsadları gələcək fəlakətlərlə müqayisədə, necə deyirlər, toya getməli ola bilər. Bütün bunlar o deməkdir ki, qlobal sosial problemlərin həllində, iqlim dəyişmələrinin fəsadlarının aradan qaldırılmasında dinin adı və bu məsələdə oynadığı rol beynəlxalq təşkilatlarla bir sırada göstərilə bilər.

Xəbər verildiyi kimi, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü və himayədarlığı ilə COP29 çər-

çivəsində Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi, Beynəlxalq Müsəlman Ağsaqqallar Şurası, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi və BMT-nin Ətraf Mühit Proqramı tərəfindən "Dünya dinləri yaşıl planet uğrunda" mövzusunda dünya dini liderlərinin qlobal 3-cü Bakı Sammiti keçirilmişdir. Sammitdə 30-a yaxın dünya və ənənəvi dinlərin liderləri, nüfuzlu dini mərkəzlərin başçıları - patriarxlar, Vatikan və Əl-Əzhər rəsmiləri, müxtəlif qitələri, konfessiyaları və dünya miqyasında tanınmış görkəmli din və ictimaiyyət xadimləri, ümumilikdə 55 ölkəni və 30 beynəlxalq təşkilatı təmsil edən dövlət, elm və din xadimləri, həmçinin media subyektlərinin nümayəndələri iştirak etmişlər.

Tədbirdə "Dinlərin və inancların iqlim dəyişikliyi böhranına baxışı və onun planet, həyat və yaşam vasitələri üçün təsiri", "Yaşıl gələcəyin təşviqində və iqlim dəyişikliyi ilə bağlı məlumatlılığın artırılmasında və onunla mübarizədə dini və inanc təşkilatlarının rolu", "Dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoq vasitəsilə iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə", "Silahlı münaqişələr, zorakılıq, ekosid və urbisid aktları ətraf mühitə zərər vurur və iqlim dəyişikliyi ilə qlobal mübarizəyə maneə yaradır" mövzuları ətrafında müzakirələr aparılmışdır. Dini liderlər iqlim dəyişikliyi ilə bağlı maarifləndirmə işində sivilizasiyalar və dinlərarası münasibətlərin, milli-mədəni dəyərlərin və biliklərin, o cümlədən multikulturalizm ənənələrinin gücləndirilməsinin vacibliyindən danışıbmışlar.

Hazırda dünyada hökm sürən münaqişə və konfliktlərin əsas amillərindən biri də dindir. Bəzən məhz dindən istifadə etməklə müharibələr törədilir, minlərlə günahsız insan bu müharibələrdə həlak olur. Bu baxımdan "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ndə keçirilmiş Bakı Sammitinin bir əhəmiyyəti də dünyada sülhün, əmin-amanlığın, multikulturalizmin, dinlər və millətlər arasında əlaqələrin möhkəmlənməsi işinə layiqli töhfə verməkdən ibarət olmuşdur.

*Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*